

Literacy – State and Prospects
Езикова грамотност – състояние и перспективи

УЧИТЕЛИТЕ И РОДИТЕЛИТЕ – ПАРТНЬОРИ В НАСЪРЧАВАНЕТО НА ДЕТСКОТО ЧЕТЕНЕ

Анелия Николова

Основно училище „П. Р. Славейков“ – Велико Търново

Резюме. Родителите са най-важните партньори на децата в областта на образованието. Такива взаимоотношения изискват упорита работа от учителите и от родителите, но ползите за учениците са значими.

Keywords: education, parent, teacher, partners, cooperation

1. Защо училищата и семействата са *партньори* в областта на образованието?

Децата, които, изпълнени с въодушевление, от ранна възраст четат книга след книга, разказват с оживление прочетените истории, доизмислят ги, пишат продължения и създават собствени творби, непрекъснато доразвиват своите езикови умения. „Четящите деца“ откриват „себе си“ и се учат да взаимодействат с Другия.

Но интересът към четенето и способностите за него не са заложени по рождение – те трябва да се създават и постоянно да се развиват. Важна роля в този процес имат както учителите, така и семействата. Актуалността на проблема за партнирането между учителите и родителите се обуславя от изискването, което се поставя пред съвременното училище – да подготви личности с формирани способности за самостоятелно решение на сложните проблеми в съвременното „общество на знанието“.

Работата с родителите е „...една от най-съществените и значими съставки в професионалния труд на учителя. Необходимо е обмислено, принципно единство на двете страни – семейство и училище, единство, което произтича от правилното разбиране на целите и задачите на обучението и възпитанието, на потребностите, интересите и очакванията на всяка от участващите страни“ (Бонева, 2004: 183). Смисълът на сътрудничеството семейство – училище е да се създаде такава среда, която е най-благоприятна за стимулиране и насочване на индивидуалното и социалното развитие; среда, която подпомага обогатяващ детето, родителите и учителите живот. Това сътрудничество по своята същност не е външно поставена цел за институцията, а

е следствие от дейности, цели и принципи на педагогическия процес. Ето защо неговото развитие и обогатяване е равнопоставена грижа и отговорност на двете страни.¹⁾

2. Как децата да четат много и с удоволствие?

Четенето започва вкъщи, дълго преди децата да тръгнат на училище. Малките читатели усещат как възрастните се отнасят към четенето. Ако им покажем, че го възприемаме като приятно изживяване, житейски приоритет и т.н., тогава те също ще погледнат на четенето по този начин. Родителите играят ключова роля за това децата им да заобичат книгите. В периода на началната училищна възраст учениците проявяват интерес към книгите и обичат да четат. Дали този интерес ще остане траен, или постепенно ще угасне, зависи както от училището, така и от семейната среда. Домашната библиотека е определяща за пробуждане на желание за четене у ученика. Семействата, които по различни причини нямат домашна библиотека, може успешно да стимулират у своите деца интерес към четенето чрез ползване на книги от обществените библиотеки. Училището има методическия потенциал да подкрепи родителите при реализиране на тези дейности и да осъществи посредническа роля между тях и културните институции, предлагащи възможности за насърчаване на четенето.²⁾ Без да отрича необходимостта от родителска подкрепа на детето в процеса на ограмотяването, училището трябва да приобщава семейството към задачите на училищното обучение и да отвори вратите на класната стая за общи дейности и съвместно търсене на пътища за преодоляване на трудностите при четене.³⁾ Изводът е: за да се преодолее функционалната неграмотност, трябва се обърне внимание на развиването на инициативи, посветени на насърчаването на четенето от най-ранна възраст.

3. Защо създадохме читателски клуб „Да четем заедно“?

Читателският клуб „Да четем заедно“ е съвместна инициатива на учителя – автор на този текст, и на родителите на второкласници – ОУ „П. Р. Славейков“, В. Търново. Дейностите се провеждат един път седмично в класната стая – извънурочни форми на обучение. Родителите четат и споделят оценки за прочетеното с малките читатели.

Водеща е идеята на преден план да се изведе мотивацията. „Една от основните задачи на съвременното училище е създаване на благоприятна образователна среда, която да мотивира поведението на учениците. Ако мотивацията характеризира процеса, при който ученикът избира посоката на своето поведение и дейност, то мотивирането характеризира действията на учителя, които са насочени към подрастващия (детето – б.а.), за да може той сам да предпочете онова поведение, което отговаря на целите на образованието“ (Попова, 2012: 130). „Традиционната дидактическа формула

– аз (обучаващият) знам какво и колко ти (обучаваният) трябва да знаеш, не удовлетворява. Необходима е нова перспектива, в която количествените измерения на знанието ще направят място на качествено и личностно значимо знание“ (Михова, 2003: 241). В този смисъл съвременният образователен процес е свързан както с ново информационно и съдържателно позициониране, така и с ценностна ориентация, която подхранва сетивността на ученика и провокира формирането на духовни ценности (Василева, 2004: 129).

Цели на читателския клуб

1. Привличане на родителите като партньори и участници в училищните инициативи.

2. Преодоляване на напрежението във взаимоотношенията ученик – родител – учител.

3. Изграждане на умения за работа в екип.

4. Стимулиране на детското творчество чрез осмисляне на свободното време.

5. Подобряване на микроклимата в класа.

Дейности

1. Четене въщи. Децата споделят впечатления от прочетеното в училище и четат въщи заедно с родителите.

2. Букросинг зона в касната стая. Практиката да оставяш книга на публично място влезе и в нашата класна стая. Второкласниците донесоха книги от въщи, които поставихме в шкаф, от който всяко дете можеше да си вземе желаната книга и да почете от нея или да я разгледа.

3. Споделяне в интернет. Често срещана практика е създаването на фейсбук групи, каквато си направихме и ние на класа. В нея обменяме информация за интересни книги и техните автори, за значими дати, литературни празници, интересни сайтове и др.

4. Четене и рисуване. Децата много обичат да рисуват, но и да четат. Така съчетавахме двете любими занимания. Участвахме в конкурси, свързани с книги.

– Национален конкурс „Карта на скрито пиратско съкровище“.

– Конкурс за детска рисунка „Книги-пътешественици“.

5. Четене за награди (грамоти, книги и др). Децата обичат да бъдат награждавани и приемат това като оценка за положения от тях труд. През учебната година взехме участие в инициативите:

– национална кампания „Да бъдеш баща“;

– кампанията за насърчаване на четенето „Читателска щафета 4: Ловци на приключения“;

– награда „Бисерче вълшебно“, 2015;

– „Забавното лятно четене“.

6. Отбелязване празниците на литературата и четенето. През учебната година отбелязахме празниците:

– 2 април – Международен ден на детската книга (посещение в книжарница „Хеликон“ – Велико Търново;

– 21 април – Международен ден на буккросинг (запознаване със световното литературно движение „Буккросинг“ и изпращане на рисунки за конкурс, посветен на него);

– 23 април – Световен ден на книгата (литературно четене в училищния двор, в зелената паркова част);

– 24 май – Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост (виртуална изложба на детски рисунки).

7. Споделяне на добри практики. Споделяхме наши добри практики в сайтовете:

– сайт „Детски книги“, рубрика „Как чете...“ – прекрасна рубрика, която дава възможност на децата да покажат, че не само четат, но имат и свое собствено мнение за детската литературата;

– сайт „Детски книги“, рубрика „Добри практики от училищата“ – интересна и полезна рубрика, която ни запознава с успешните и вдъхновяващи инициативи за насърчаване на четенето сред децата, инициирани от учители.

Успяхме да реализираме всички тези дейности заедно: ученици – учители – родители. Учихме и се забавлявахме, печелихме награди, радвахме се на постиженията, създадохме много нови приятелства с учители и ученици от училища в България и извън нея. Неусетно любовта към книгите завладя бързо всички, събуди детската любознателност и ни сближи. С всеки изминал ден четенето се превръщаше в любимо занимание. И най-хубавото е, че децата четяха по собствено желание и с огромно удоволствие, при всяка възможност! И още – работихме в екип! Различията и недоволството неусетно бяха загърбени и остана общата ни цел – добруването на децата.

4. Какви са изводите?

Усъвършенстването на начините на сътрудничество между учителите и родителите трябва да се прилага системно в педагогическата практика. Всички възможности за включване на семействата в образованието на децата създават изцяло нова учебна среда. Необходима е промяна в нагласите и осъзнаване на важността на активното родителско участие.

За мен е огромно удоволствие и удовлетворение да виждам все повече четящи деца. Надявам се някой ден тези деца да се превърнат в големи писатели, които да запленяват сърцата на читателите със своите произведения. Но дотогава ще продължаваме да четем. Заедно!

Приложение

ЧИТАТЕЛСКИ КЛУБ „ДА ЧЕТЕМ ЗАЕДНО“

БЕЛЕЖКИ

1. Сътрудничество семейство – училище – <http://pedagogy.swu.bg/wp-content/uploads/2012/03/Popkochev_T_Colaboration.pdf> (19. 04. 2015).
2. Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността – <<https://www.mon.bg/?go=page&pageId=74&subpageId=143>> (19. 04. 2015).

3. Развитие на ранното детско четене: фактор за изграждане на стабилно гражданско общество – <[## ЛИТЕРАТУРА](http://www.google.bg/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCYQFjAA&url=http%3A%2F%2Fbiserche.com%2Fwp-content%2Fuploads%2F2013%2F12%2FIsledvane-na-rannite-chitatelski-umeniq-i-rolyata-na-Biserche-valshebno.pdf&ei=IhQqVfir3Mc3ePa6kgLgL&usg=AFQjCNEiXy5vflEJy5bGfcG4iqG4mhlFtQ&sig2=YA2WGQk-CT6bWTvwaIuWVg> (19. 04. 2015).</p></div><div data-bbox=)

- Бонева, Г. (2004). *Образователният процес в началното училище (организационно дейностни аспекти)*. Велико Търново, УИ „Св. св. Кирил и Методий“.
- Василева, Е. (2004). *Съвременното начално училище*. София, УИ „Св. Кл. Охридски“.
- Михова, М. (2003). *Дизайн на обучението*. Велико Търново: Изд. „АСТАРТА“.
- Попова, Л. (2012). *Роля на мотивацията в учебната дейност*. Велико Търново: Изд. „Абагар“.

REFERENCES

- Boneva, G. (2004). *Obrazovatelniyat protses v nachalnoto uchilishche (organizatsionno deynostni aspekti)*. Veliko Tarnovo, UI “Sv. sv. Kiril i Metodiy”.
- Vasileva, YE. (2004). *Savremennoto nachalno uchilishche*. Sofiya: UI “Sv. Kl. Okhridski”.
- Mikhova, M. (2003). *Dizayn na obucheniyeto*. Veliko Tarnovo: Izd. “ASTARTA”.
- Popova, L. (2012). *Rolya na motivatsiyata v uchebnata deynost*. Veliko Tarnovo, Izd. “Abagar”.

TEACHERS AND PARENTS – PARTNERS IN PROMOTING CHILDREN’S READING

Abstract. Parents are the most important partners of children in education. Such relationships require hard work of the teachers and the parents, but the benefits for the students are very large and significant.

✉ **Mrs. Aneliya Nikolova**
Primary School “P. R. Slaveykov”
Veliko Tarnovo, Bulgaria
E-mail: anely_@abv.bg